

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

z dnia 31 sierpnia 1998 r.

w sprawie zasad i trybu przyznawania odszkodowań przysługujących w razie utraty życia albo poniesienia uszczerbku na zdrowiu lub szkody w mieniu podczas udzielania pomocy Straży Granicznej lub w związku z jej udzielaniem.

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. Nr 78, poz. 462, z 1991 r. Nr 94, poz. 422, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1993 r. Nr 12, poz. 52, z 1994 r. Nr 53, poz. 214, z 1995 r. Nr 4, poz. 17, Nr 34, poz. 163 i Nr 104, poz. 515, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 124, poz. 583 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Odszkodowania określone w rozporządzeniu przysługują osobie, zwanej dalej „osobą poszkodowaną”, która podczas udzielania pomocy Straży Granicznej lub w związku z jej udzielaniem, w trybie określonym w odrębnych przepisach, poniosła śmierć albo uszczerbek na zdrowiu lub szkodę w mieniu.

2. Odszkodowania mogą być przyznane osobie poszkodowanej, która — działając bez porozumienia z organami Straży Granicznej — podjęła czynności zmie-

rzające do zapobieżenia popełnieniu przestępstwa albo wzięła udział w pościgu lub ujęciu osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa, którego zwalczanie należy do ustawowych zadań Straży Granicznej.

3. Jeżeli wskutek okoliczności, o których mowa w ust. 1 lub 2, osoba poszkodowana zmarła, odszkodowania przyznaje się członkom jej rodziny.

4. Odszkodowania nie przysługują, jeżeli śmierć, uszczerbek na zdrowiu albo szkoda w mieniu osoby poszkodowanej nastąpiły z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa albo gdy ich wyłączną przyczyną było nadużycie alkoholu lub środków odurzających.

§ 2. Odszkodowania z tytułu utraty życia albo poniesienia uszczerbku na zdrowiu lub szkody w mieniu wskutek okoliczności, o których mowa w § 1 ust. 1 lub 2, zwanych dalej „wypadkiem”, obejmują:

1) jednorazowe odszkodowanie — dla osoby poszkodowanej, która doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,

- 2) jednorazowe odszkodowanie — dla członków rodziny zmarłej osoby poszkodowanej,
- 3) świadczenia wyrównawcze — dla osoby poszkodowanej, której wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,
- 4) odszkodowanie za szkody poniesione w mieniu — dla osoby poszkodowanej lub członków jej rodziny.

Rozdział 2

Odszkodowanie z tytułu śmierci osoby poszkodowanej albo uszczerbku na zdrowiu

§ 3. 1. W razie śmierci osoby poszkodowanej wskutek wypadku, jednorazowe odszkodowanie przysługuje następującym członkom jej rodziny:

- 1) małżonkowi, z którym w dniu śmierci osoba poszkodowana pozostawała we wspólności ustawowej, lub uprawnionemu do świadczeń alimentacyjnych z jej strony na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu lub ugody sądowej,
- 2) dzieciom własnym, dzieciom małżonka i przysposobionym, wnukom i rodzeństwu, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej, określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,
- 3) rodzicom, osobom przysposabiającym, macosze oraz ojczymowi, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej prowadzili z nią wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli osoba ta przyczyniała się w znacznym stopniu do ich utrzymania albo jeżeli zostało ustalone prawomocnym orzeczeniem sądu lub ugodą sądową prawo do alimentów z jej strony.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje również byłemu małżonkowi osoby poszkodowanej, jeżeli był on uprawniony do świadczeń alimentacyjnych przysługujących na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu lub ugody sądowej.

3. Odszkodowanie przysługuje niezależnie od zasiłku pogrzebowego, odprawy oraz innych świadczeń przysługujących na podstawie odrębnych przepisów.

4. Jeżeli do odszkodowania uprawnione są tylko dzieci, ustaloną kwotę odszkodowania dzieli się między nie w częściach równych.

5. Jeżeli osoba poszkodowana zmarła wskutek wypadku po otrzymaniu z tego tytułu odszkodowania, uprawnionym członkom jej rodziny przysługuje odszkodowanie wypłacone tej osobie. W takim wypadku odszkodowanie przyznaje się w wysokości stanowiącej różnicę między kwotami tych odszkodowań i wypłaca się w odpowiednich częściach uprawnionym członkom rodziny.

6. Jednorazowe odszkodowanie pieniężne wypłaca się także, jeżeli osoba poszkodowana zmarła wskutek wypadku w ciągu 3 lat od tego zdarzenia.

§ 4. 1. Osobie poszkodowanej, która doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, przysługuje jednorazowe odszkodowanie pieniężne.

2. Za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu nie rokujące poprawy.

3. Za długotrwały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający sześć miesięcy, mogące jednak ulec poprawie.

4. Jednorazowe odszkodowanie przysługuje za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

§ 5. 1. Odszkodowanie ulega proporcjonalnemu zwiększeniu, jeżeli uszczerbek na zdrowiu, będący następstwem wypadku, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10% w stosunku do tego, który był podstawą przyznania odszkodowania.

2. Zwiększenie odszkodowania, o którym mowa w ust. 1, przysługuje, jeżeli zmiany w stanie zdrowia osoby poszkodowanej uzasadniająco zwiększenie odszkodowania nastąpiły w czasie określonym w § 3 ust. 6.

§ 6. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji może przyznać odszkodowanie:

- 1) członkowi rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła wskutek wypadku, nie spełniającemu warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej albo innej osobie bliskiej — w granicach określonych w przepisach, o których mowa w § 8,
- 2) osobie poszkodowanej albo uprawnionemu członkowi rodziny osoby zmarłej wskutek wypadku — wyższe niż odszkodowanie określone w przepisach, o których mowa w § 8.

§ 7. Kwoty jednorazowych odszkodowań ulegają podwyższeniu w ostatnim miesiącu każdego kwartału o taki procent, o jaki wzrosło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w poprzednim kwartale. Kwoty jednorazowych odszkodowań wynikające z podwyżki zaokrągla się w górę do pełnych 10 groszy.

§ 8. W zakresie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań oraz zasad i terminów wzrostu stosuje się odpowiednio przepisy obwieszczeń Ministra Pracy i Polityki Socjalnej wydanych na podstawie § 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1988 r. w sprawie podwyższania niektórych świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 29, poz. 199 i z 1989 r. Nr 61, poz. 366).

Rozdział 3

Świadczenia wyrównawcze

§ 9. 1. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku doznała uszczerbku na zdrowiu co najmniej w 20% i osiąga wynagrodzenie zmniejszone co najmniej o 10%, przysługuje świadczenie wyrównawcze.

2. Świadczenie wyrównawcze nie przysługuje, jeżeli z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy osoba poszkodowana pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy.

§ 10. 1. Świadczenie wyrównawcze stanowi różnicę między wynagrodzeniem z okresu przed powstaniem całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy a wynagrodzeniem z okresu powstania tej niezdolności; nie może jednak przekraczać 30% wynagrodzenia z okresu przed powstaniem niezdolności do pracy.

2. Świadczenie wyrównawcze przysługuje na warunkach i w wysokości określonej w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

§ 11. Świadczenie wyrównawcze wypłaca się przez okres nie dłuższy niż trzy lata.

Rozdział 4

Odszkodowanie za szkody poniesione w mieniu

§ 12. 1. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku poniosła szkodę w mieniu, przysługuje odszkodowanie.

2. Jeżeli osoba poniosła śmierć wskutek wypadku, odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje osobom powołanym do spadku po osobie poszkodowanej według zasad określonych w przepisach Kodeksu cywilnego.

3. W razie uzyskania odszkodowania z firmy ubezpieczeniowej lub innych instytucji, z budżetu państwa wypłacana jest tylko różnica do wysokości odszkodowania ustalonego zgodnie z § 16.

Rozdział 5

Postępowanie w sprawach świadczeń

§ 13. 1. Ustalenie stopnia uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej albo związku śmierci osoby z wypadkiem, a także właściwości organów, trybu przyznawania i wypłaty odszkodowania następuje na zasadach określonych przepisami o odszkodowaniach przysługujących w związku ze służbą w Straży Granicznej, z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozporządzenia.

2. O stopniu i charakterze uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej orzekają komisje lekarskie podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji.

3. Komisje lekarskie, o których mowa w ust. 2, ustalają również związek śmierci osoby z wypadkiem.

§ 14. W razie zbiegu prawa do odszkodowań przewidzianych w rozporządzeniu z prawem do świadczeń przysługujących na podstawie przepisów o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych lub przepisów o odszkodowaniach w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Straży Granicznej stosuje się przepisy korzystniejsze.

§ 15. Postępowanie w sprawach odszkodowań wszczynają się z urzędu lub na wniosek osoby poszkodowanej albo innych osób uprawnionych.

§ 16. 1. Po wszczęciu postępowania w sprawie odszkodowania za szkody poniesione w mieniu wyznaczona przez Komendanta Głównego Straży Granicznej osoba przeprowadza postępowanie wyjaśniające.

2. W toku postępowania wyjaśniającego ustala się:

- 1) rodzaj, czas, miejsce i przyczynę powstania szkody,
- 2) wysokość szkody,
- 3) okoliczności towarzyszące powstaniu szkody.

3. W celu dokonania ustaleń, o których mowa w ust. 2, osoba prowadząca postępowanie wyjaśniające korzysta z protokołów, raportów służbowych oraz innych dokumentów sporządzonych w związku z udzieleniem pomocy przez osobę poszkodowaną Straży Granicznej, w trybie określonym w odrębnych przepisach. W razie potrzeby przesłuchuje się świadków lub zasięga opinii rzeczoznawców.

4. Z przebiegu postępowania sporządza się protokół, który poza ustaleniami, o których mowa w ust. 2, powinien zawierać:

- 1) datę i miejsce dokonania czynności oraz imię i nazwisko osoby przeprowadzającej postępowanie, a także imię i nazwisko oraz adres osoby poszkodowanej,
- 2) kalkulację ustalonej wysokości szkody,
- 3) imiona i nazwiska przesłuchanych świadków oraz treść ich zeznań,
- 4) treść opinii rzeczoznawców.

5. Przed wydaniem decyzji osobę poszkodowaną lub inne osoby uprawnione zapoznaje się z materiałami zebranymi w postępowaniu wyjaśniającym i wyznacza się termin do wniesienia przez nie uwag i wniosków.

6. Po rozpatrzeniu uwag osób, o których mowa w ust. 5, albo gdy w wyznaczonym terminie uwagi nie zostaną zgłoszone, wydaje się decyzje o przyznaniu albo odmowie przyznania odszkodowania.

§ 17. W sprawach nie uregulowanych w rozporządzeniu stosuje się odpowiednio przepisy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 18. Odszkodowania przewidziane w rozporządzeniu wypłaca się z budżetu państwa w części dotyczącej Straży Granicznej.

Rozdział 6

Przepisy końcowe

§ 19. W sprawach o przyznanie świadczeń odszkodowawczych, nie zakończonych decyzją do dnia wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się jego przepisy.

§ 20. Traci moc rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 października 1991 r. w sprawie zasad i trybu przyznawania świadczeń odszkodowawczych przysługujących w razie utraty życia lub poniesienia uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu podczas udzielania lub w związku z udzielaniem pomocy Policji, Urzędowi Ochrony Państwa lub Straży Granicznej (Dz. U. Nr 98, poz. 437) w zakresie uregulowanym w niniejszym rozporządzeniu.

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji:

J. Tomaszewski